

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/55/2024
Identifikačné číslo spisu:	1317210812
Dátum vydania rozhodnutia:	29.05.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1317210812.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu B. D., narodeného S., H., zast. URBAN & PARTNERS s. r. o., advokátska kancelária, Bratislava, Červeňova 15, IČO: 47 244 895, proti žalovanej Slovenskej sporiteľni, a. s., Bratislava, Tomášikova 48, IČO: 00 151 653, zast. AK JUDr. Marek Hic, s. r. o., Martin, P. O. Hviezdoslava 10625/23B, IČO: 36 865 036, o zaplatenie 4.318,73 eur s príslušenstvom, určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok a iné, pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 23Csp/27/2017, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 18. mája 2023 sp. zn. 3CoCsp/9/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalovaná m á voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 24. septembra 2021 č. k. 23Csp/27/2017-283 zamietol žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia 4.318,73 eur a priznania úrokov z omeškania 5,05 % ročne zo sumy 4.318,73 eur od 20. marca 2015 do zaplatenia (výrok I.), zastavil konanie v časti o určenie, že zmluva o splátkovom úvere uzatvorená medzi žalobcom a žalovanou dňa 30. júla 2009 č. XXXXXXXXXXXX je bezúročná a bez poplatkov (výrok II.) a v časti o určenie, že žalobca nie je povinný zaplatiť žalovanej splátky vo výške 158,75 eur od splátky 95 (vrátane) až po splátku 120 (vrátane) a splátky mesačného poplatku za správu úveru vo výške 1,99 eur od splátky 95 (vrátane) až po splátku 120 (vrátane) podľa zmluvy o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX uzatvorenej medzi žalobcom a žalovanou dňa 30. júla 2009 (výrok III.), zamietol žalobu o určenie, že zmluvná podmienka uvedená v zmluve o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX uzatvorenej medzi žalobcom a žalovanou dňa 30. júla 2009, časti I. Základné podmienky, v bode 1. Spracovateľský poplatok, v znení: „Spracovateľský poplatok 189,17 eur/5.699 Sk z prostriedkov Úveru,“ je neprijateľná (výrok IV.), zamietol žalobu o určenie, že zmluvná podmienka uvedená v zmluve o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX uzatvorenej medzi žalobcom a žalovanou dňa 30. júla 2009, časti I. Základné podmienky, v bode 1. Poplatok za správu úveru, v znení: „Poplatok za správu Úveru:

1,99 eur/60 Sk/mesačne,“ je neprijateľná (výrok V.), určil, že zmluvná podmienka uvedená v zmluve o splátkovom úvere, č. XXXXXXXXXXXX uzatvorenej medzi žalobcom a žalovanou dňa 30. júla 2009, časti II. Záverečné ustanovenia, v bode 5, v znení: „Zmluvné strany sa dohodli, že ich vzájomné právne vzťahy sa budú, podľa § 262 Obchodného zákonníka, spravovať podľa príslušných ustanovení Obchodného zákonníka,“ je neprijateľná (výrok VI.), vo vzťahu k výrokom I., II., III., IV. a V. priznal žalovanej voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok VII.), vo vzťahu k výroku VI. priznal žalobcovi voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok VIII.).

1.1. Okresný súd mal za nesporné, že procesné strany uzavreli zmluvu o splátkovom úvere dňa 30. júla 2009 č. XXXXXXXXXXXX, pričom uviedol, že ide o zmluvu spotrebiteľskú v zmysle § 52 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. (ďalej aj „OZ“), ktorá je bezúročná a bez poplatkov. Nakoľko žalovaná pri uzatváraní a plnení úverovej zmluvy konala v rámci svojej obchodnej činnosti a žalobca - fyzická osoba nekonal ako podnikateľ, je potrebné ich považovať za dodávateľa a spotrebiteľa.

1.2. Vo vzťahu k žalobcovmu nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia okresný súd uviedol, že žalobca v konaní nepreukázal výšku bezdôvodného obohatenia, keď sa obmedzil len na tvrdenie v žalobe, že žalovanej uhradil 15.298,73 eur, a preto dospel k záveru, že žalobca procesne neuniesol bremeno tvrdenia a ním uvádzané skutočnosti boli nekonkrétne, keďže poukazoval len na znenia zákonov a rozhodnutia niektorých súdov a nepreukázal ani to, kto, kedy a koľko zaplatil a akým spôsobom, na aký bankový účet, teda čo predstavuje ním požadovaná suma 4.318,73 eur. Okresný súd zdôraznil, že pri absencii relevantných skutkových tvrdení žalobcu nebolo úlohou súdu sumarizovať informácie o platiach uvádzaných žalobcom a suplovať tak jeho povinnosť. Žalobca tvrdil, že žalovanej uhradil 94 splátok úveru vo výške 158,75 eur, spracovateľský poplatok vo výške 189,17 eur a poplatok za správu úveru v celkovej výške 187,06 eur, čo spolu predstavuje sumu 15.298,73 eur a po odpočítaní čiastky poskytnutého úveru 10.980 eur sa mala žalovaná práve sumou 4.318,73 eur bezdôvodne obohatiť. Avšak žalobca toto tvrdenie nepreukázal, napriek tomu, že ho okresný súd listom zo 16. februára 2021 vyzval na predloženie výpisu z účtu vedeného k úveru a špecifikáciu výšky bezdôvodného obohatenia. Na túto výzvu súdu žalobca uviedol, že výpis z účtu doručí súdu, keď ho získa a na požiadavku o špecifikáciu bezdôvodného obohatenia žalobca nereagoval.

1.3. Čiastočným výpisom z účtu, ktorý predložila žalovaná mal okresný súd za preukázané iba to, že žalobca v období od 20. augusta 2009 do 20. februára 2011 zaplatil 19 x po 158,75 eur (t. j. 3.016,25 eur). Uviedol, že spotrebiteľ ako slabšia strana má tiež povinnosť tvrdenia, pričom súd nemôže za spotrebiteľa tvrdiť, poprípade dopĺňať skutkové tvrdenia. Na základe uvedeného okresný súd dospel k záveru, že i keď išlo o spor so slabšou spotrebiteľskou stranou, nemohol nahrádzať procesnú pasivitu žalobcu pri plnení takej základnej povinnosti ako je bremeno tvrdenia, pre absenciu ktorého nemohla protistrana adekvátne reagovať a uplatňovať možnosti procesnej obrany. A to zvlášť za situácie, keď žalobca bol zastúpený právnym zástupcom. Žalobca podľa okresného súdu neuniesol v konaní bremeno skutkových tvrdení a neuniesol ani dôkazné bremeno, pretože nepreukázal tvrdené bezdôvodné obohatenie a jeho výšku.

1.4. K určeniu neprijateľnosti zmluvných podmienok, ktorých sa žalobca domáhal, okresný súd uviedol, že zmluvné podmienky, ktorými bol dojednaný poplatok za správu úveru v celkovej výške 187,06 eur a spracovateľský poplatok vo výške 189,17 eur nepovažoval za neprijateľné, nakoľko podľa výkladu Smernice Rady 93/13/EHS rozsudkom Súdneho dvora EÚ vo veci C-621/17 z 3. októbra 2019, na ktorý sa odvolávala aj žalovaná, vyplýva, že nedostatočná individualizácia plnení za poplatky za správu a spracovateľský poplatok v tomto prípade, ktorých výška, spôsob ich výpočtu a dátum splatnosti sú v zmluve určené, nespôsobujú rozpor s požiadavkou dobrej viery a na úkor spotrebiteľa značnú nerovnováhu medzi právami a povinnosťami strán.

1.5. K poplatku za správu úveru okresný súd poukázal na to, že spracovateľský poplatok (poplatok za poskytnutie úveru) jasne definuje protiplnenie banky, a to poskytnutie úveru a je súčasťou odplaty za úver. Poplatky nie sú vylúčené ani zákonom o spotrebiteľských úveroch, ani OZ a ani Obchodným

zákonníkom. Poplatky boli v zmluve jasne dohodnuté, a teda boli vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne, a ich protihodnota bola žalobcovi známa. Okresný súd ich považoval taktiež z hľadiska ich výšky za primerané a podľa jeho názoru nespôsobovali značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

1.6. Okresný súd v danom prípade považoval za neprijateľnú práve zmluvnú podmienku, ktorá sa týkala dojednaní účastníkov konania v úverovej zmluve, že ich vzájomné právne vzťahy sa budú spravovať príslušnými ustanoveniami Obchodného zákonníka. Konštatoval, že cieľom dojednaní o výlučnej aplikácii ustanovení Obchodného zákonníka zo strany žalovanej bolo znemožnenie aplikácie právnych predpisov zameraných na ochranu spotrebiteľa na vzniknutý právny vzťah. Okrem toho okresný súd prihliadol aj ustanovenie § 52 ods. 2 OZ, podľa ktorého na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia OZ, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Okresný súd preto mal za to, že táto podmienka spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa a žalobe v tejto časti vyhovel.

1.7. O náhrade trov konania rozhodol okresný súd podľa § 255 ods. 1 a ods. 2 a § 256 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobcu a žalovanej rozsudkom z 18. mája 2023 č. k. 3CoCsp/9/2022-367, rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku VI. zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol a vo zvyšných napadnutých výrokoch I., IV. a V. potvrdil (prvý výrok) a žalovanej priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho aj prvoinštančného konania v rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie vykonal v preskúmvanej veci náležité dokazovanie potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností pre posúdenie žalobného návrhu. Poukázal na to, že vo vzťahu k výrokom I., IV. a V. vyvodil správne právne závery a tieto aj náležite v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 CSP dostatočne a presvedčivo odôvodnil, pričom sa vysporiadal so skutočnosťami podstatnými pre právne posúdenie veci, ako aj so všetkými relevantnými argumentmi sporových strán.

2.2. Podľa odvolacieho súdu súd prvej inštancie dospel k správne záveru vo vzťahu k nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, keď o návrhu žalobcu rozhodoval na základe skutkových zistení, ktoré vyplynuli len zo žalovanou predloženého čiastočného výpisu z účtu žalobcu, podľa ktorého žalobca od 20. augusta 2009 do 20. februára 2011 zaplatil žalovanej 19 splátok po 158,75 eur, čo predstavuje sumu 3.016,25 eur. Súd prvej inštancie správne konštatoval, že žalobca nepreukázal, že by sa žalovaná na jeho úkor obohatila, nakoľko jeho povinnosťou bolo vrátiť jej úver vo výške 10.980 eur. Pokiaľ žalobca nepreukázal, že žalovanej zaplatil viac ako 10.980 eur, ktoré jej bol podľa zmluvy povinný vrátiť, rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým zamietol žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia je správne. Až v prípade plnenia žalobcu prevyšujúceho plnenie poskytnuté žalovanou na základe zmluvy o úvere by došlo na strane žalovanej k bezdôvodnému obohateniu.

2.3. Odvolací súd sa stotožnil aj so záverom súdu prvej inštancie, že spracovateľský poplatok vo výške 189,17 eur a poplatok za správu úveru v celkovej výške 187,06 eur boli dohodnuté určito, jasne a zrozumiteľne, bol zrejмый účel týchto poplatkov a nakoľko ani ich výška vzhľadom k výške dojednaného úveru nebola neprimeraná, nespôsobovali značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa a je nepochybné, že ide o podmienky, ktoré nie sú neprijateľné.

2.4. Pri posúdení zmluvnej podmienky týkajúcej sa dojednaní účastníkov konania v úverovej zmluve, že ich vzájomné právne vzťahy sa budú spravovať príslušnými ustanoveniami Obchodného zákonníka, sa odvolací súd stotožnil s názorom žalovanej, že táto zmluvná podmienka nebola súdom prvej inštancie posúdená správne ako neprijateľná. Odvolací súd konštatoval, že zmluva o úvere je tzv. absolútnym obchodom podľa kogentného ustanovenia § 261 ods. 6 písm. d) Obchodného zákonníka, v zmysle ktorého sa úverová zmluva spravuje ustanoveniami Obchodného zákonníka. V takomto prípade povaha účastníkov zmluvy nie je právne relevantná. Dojednanie zmluvných strán, že ich vzájomné práva sa

budú spravovať podľa príslušných ustanovení Obchodného zákonníka nemôže medzi stranami spôsobiť značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa, nakoľko medzi nimi nejde o vzťah, na ktorý by si mohli zvoliť režim Obchodného zákonníka. Naopak, ten je daný režimom úverovej zmluvy ako tzv. absolútneho obchodu, a tak sa uvedeným ustanovením nemohla zhoršiť jeho právna situácia, nakoľko tá je daná zákonom. Odvolací súd poukázal aj na to, že žalobcovi je súčasne poskytnutá ochrana podľa ustanovenia § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Z uvedeného je zrejmé, že táto zmluvná podmienka nezhoršila právne postavenie žalobcu ako spotrebiteľa oproti úprave v zákone a nespôsobila značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v jeho neprospech a preto má odvolací súd za preukázané, že daná zmluvná podmienka nebola súdom prvej inštancie posúdená správne ako neprijateľná.

2.5. Vo vzťahu k podanému odvolaniu žalobcu čo do výroku VII. rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým bol žalovanej priznaný nárok na náhradu trov konania proti nemu ako neúspešnej strane, resp. strane, ktorá zavinila v časti zastavenie konania, odvolací súd dôvodil poukazujúc na § 257 CSP, že v prejedávanej veci žalobca nepreukázal, že by mu jeho sociálna alebo majetková situácia znemožňovala žalovanej nahradiť trovy konania. Samotná skutočnosť, že žalobca uzavrel so žalovanou zmluvu o úvere, čo podľa neho preukazovalo, že nemal dostatok finančných prostriedkov, podľa súdu nie je výnimočná a nepredstavuje bez ďalšieho dôvod hodný osobitného zreteľa pre rozhodnutie podľa ustanovenia § 257 CSP. Dôvod pre aplikáciu tohto zákonného ustanovenia odvolací súd nezistil ani v postoji strán k plneniu procesných povinností v konaní, v ktorých nebol medzi stranami zásadný rozdiel.

2.6. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a § 256 CSP tak, že žalovanej, ktorá mala po zmene výroku VI. napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie vo veci plný úspech, priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho a aj prvoinstančného konania v rozsahu 100 %, nakoľko nezistil dôvody hodné osobitného zreteľa pre uplatnenie možnosti danej ustanovením § 257 CSP nepriznať úspešnej žalovanej náhradu trov konania.

3. Proti napadnutému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnil tým, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP) a zároveň tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP).

3.1. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ uviedol, že odvolací súd zamietol žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia, pretože žalobca nepreukázal, že uhradil žalovanej viac, ako bola výška poskytnutého úveru. Podľa žalobcu tvrdenia súdov nižších inštancií o tom, že neuniesol dôkazné bremeno vo vzťahu k nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, sú nepravdivé, nakoľko žalobca v žalobe presne uviedol, v čom spočíva nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, a akým spôsobom dospel k danej žalovanej výške. Vo vzťahu k tvrdeniam odvolacieho súdu (ako aj súdu prvej inštancie) o tom, že žalobca, aj napriek výzve súdu zo 16. februára 2021, nepredložil výpis z účtu, prípadne splátkový kalendár, ktoré by preukázali výšku bezdôvodného obohatenia, došlo podľa žalobcu k závažným procesným pochybeniam súdov, v dôsledku ktorých došlo k zásahu do práva žalobcu na spravodlivý proces. Žalobca tvrdí, že nemohol požadované dôkazy predložiť, pretože výpisy z účtu a ich kópie za obdobie spred piatich rokov bankové inštitúcie svojim klientom nevydávajú. Uviedol, že bolo povinnosťou súdov dôkazy vyžiadať priamo od žalovanej, ktorá týmito dôkazmi disponuje, a to podľa § 295 CSP. Žalobca tvrdí, že súdy nižších inštancií konali v rozpore s predmetným ustanovením, nakoľko nevykonali, ani nezaobstarali dôkazy potrebné na preukázanie výšky žalobcovho nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia a neposkytli žalobcovi ako slabšej strane čo najväčšiu mieru ochrany jeho práv. Keďže sa jedná o spor s ochranou slabšej strany, odvolací súd a súd prvej inštancie nemali čakať, či zo strany žalobcu dôjde k predloženiu požadovaných dôkazov, a následne po tom, čo videli, že žalobca nie je schopný požadované dôkazy predložiť, nemali bez ďalšieho rozhodnúť v jeho neprospech

a zamietnuť jeho žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia.

3.1.1. Dovolateľ prostredníctvom dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP napáda aj ďalší výrok odvolacieho súdu, v ktorom odmietol aplikáciu § 257 CSP, pretože žalobca nepreukázal, že by mu jeho sociálna alebo majetková situácia znemožňovala nahradiť žalovanej trovy konania, a zároveň odvolací súd nezistil ani dôvod pre aplikáciu tohto zákonného ustanovenia. Podľa žalobcu sa odvolací súd dopustil závažných procesných pochybení, keď neprihliadol na ustanovenie § 257 CSP a neodôvodnil svoje rozhodnutie dostatočne ohľadom existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa. Žalobca tvrdí, že práve z dôvodu nepriaznivej finančnej situácie sa obrátil na žalovanú ako dodávateľa s cieľom získať spotrebiteľský úver z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov. Súčasne žalobca uviedol, že ak by žalovaná bola úspešnou stranou sporu a súd by jej nepriznal nárok na náhradu trov konania, uvedené by nemalo žiaden dopad na ekonomickú stránku dodávateľa, pričom naopak, priznanie tohto nároku by malo citelný dopad práve na ekonomickú stránku žalobcu, ktorý sa nachádza v postavení spotrebiteľa. Žalobca poukázal aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 31. októbra 2010 sp. zn. 6Cdo/81/2010, v zmysle ktorého od nikoho nemožno spravodlivo žiadať, aby preukázal reálnu neexistenciu určitej právnej skutočnosti. Odvolací súd, ako aj súd prvej inštancie, pri posudzovaní dôvodov hodných osobitného zreteľa mali nepochybne prihliadnuť na majetkové a sociálne pomery obidvoch strán sporu.

3.2. V dovolaní dovolateľ poukázal aj na nesprávne právne posúdenie právnych otázok, pri ktorých sa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe súdu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolateľ uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo najmä od vyriešenia právnych otázok, a teda či „je zmluvná podmienka uvedená v zmluve o spotrebiteľskom úvere, časti I. Základné podmienky, v bode 1. Spracovateľský poplatok, v znení: „Spracovateľský poplatok 189,17 eur/5.699 Sk z prostriedkov Úveru neprijateľná?“ a taktiež či „je zmluvná podmienka uvedená v zmluve o spotrebiteľskom úvere 31, časti I. Základné podmienky, v bode 1. Poplatok za správu úveru, v znení: „Poplatok za správu Úver: 1,99 eur/60 Sk/ mesačne neprijateľná?“ Žalobca považuje za nesprávne právne posúdenie odvolacieho súdu, že zmluvná podmienka týkajúca sa spracovateľského poplatku a zmluvná podmienka týkajúca sa poplatku za správu úveru nie je neprijateľná. Odvolací súd to odôvodnil tým, že tieto zmluvné podmienky nespôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

3.2.1. Žalobca uviedol, že z ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít totiž vyplýva zákaz požadovať úhradu poplatkov za vedenie alebo správu úveru a tieto poplatky je potrebné považovať za neprijateľné zmluvné podmienky, keďže predstavujú plnenie, ktoré nie je v záujme spotrebiteľa a konanie banky spočívajúce v účtovaní takýchto poplatkov možno hodnotiť ako poškodzujúce spotrebiteľa. Súdna prax zaujala stanovisko, že dojednanie poplatku za vedenie účtu a správu úverového účtu je neprijateľnou zmluvnou podmienkou v spotrebiteľskej zmluve, pretože vedenie úverového účtu vyplýva z účtovných potrieb samotnej banky, a preto nemôže zaťažovať dlžníka. Žalobca uviedol, že odvolací súd pri posúdení daných právnych otázok vychádzal iba z rozhodnutia Súdneho dvora EÚ vo veci C-621/17 z 3. októbra 2019, v rámci ktorého poukázal na výklad čl. 3 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 v tom zmysle, že zmluvná podmienka, ktorá sa týka poplatkov za správu zmluvy o úvere, a ktorá neumožňuje jednoznačne určiť konkrétne služby poskytované ako protihodnotu, v zásade nespôsobuje v rozpore s požiadavkou dobrej viery na úkor spotrebiteľa značnú nerovnováhu medzi právami a povinnosťami strán, ktoré vyplývajú zo zmluvy. Okrem toho, že odvolací súd pri posúdení daných právnych otázok sa odvolal iba na výklad článkov smernice Rady v zmysle jedného rozhodnutia Súdneho dvoru EÚ uvedeného vyššie, podľa právneho názoru žalobcu, odvolací súd súčasne nevzal do úvahy právne záväznú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít a tiež v rozpore so zákonným zákazom neprihliadnuť na nemožnosť žalovanej ako veriteľa požadovať od žalobcu ako spotrebiteľa úhradu spracovateľského poplatku, či poplatkov za vedenie, či správu úveru.

3.3. Ďalšou právnou otázkou, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu je otázka, či „je zmluvná podmienka uvedená v zmluve o spotrebiteľskom úvere, časti II. Záverečné ustanovenia, v bode 5., v znení: „Zmluvné strany sa dohodli, že ich vzájomné právne vzťahy sa budú, podľa § 262 Obchodného zákonníka, spravovať podľa príslušných ustanovení Obchodného zákonníka“ neprijateľná?“

Odvolací súd na základe odvolania podaného žalovanou proti výroku VI. rozsudku súdu prvej inštancie, zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie a vyslovil, že zmluvná podmienka o tom, že právne vzťahy medzi žalobcom a žalovanou sa budú riadiť Obchodným zákonníkom, nebola súdom prvej inštancie posúdená správne ako neprijateľná. Žalobca považuje posúdenie danej právnej otázky odvolacím súdom za nesprávne, svojvoľné a arbitrárne. Uviedol, že odvolací súd na podporu svojho tvrdenia neuviedol žiadne rozhodnutia najvyšších súdnych autorít, nepoukázal ani na úvahy právnej doktríny, ktoré by takéto jeho posúdenie danej právnej otázky podporili, čím odvolací súd danú právnu otázku posúdil nesprávnym, absolútne svojvoľným a nezákonným výkladom spotrebiteľského vzťahu medzi žalobcom a žalovanou. Žalobca uvádza, že z ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyplýva, že dohoda o voľbe Obchodného zákonníka je pre spotrebiteľa neprijateľná. Z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR z 25. januára 2011 (sp. zn. 5MCdo/20/2009) vyplýva, že spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať neprimerané podmienky spôsobujúce značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, pričom za neprijateľnú podmienku sa považuje aj podmienka o uplatnení Obchodného zákonníka. V danom prípade žalobca poukázal aj na ustanovenie § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého akékoľvek odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné. Žalobca tvrdí, že žalovaná si, práve cez zmluvnú podmienku o tom, že sa právne vzťahy medzi žalobcom a žalovanou budú riadiť Obchodným zákonníkom, zaručuje svoje výhodnejšie postavenie na úkor žalobcu. Z uvedeného je zrejmé, že určenie o neprijateľnosti zmluvnej podmienky o tom, že sa právne vzťahy medzi žalobcom a žalovanou budú riadiť Obchodným zákonníkom je nevyhnutné a žiaduce, keďže táto zmluvná podmienka o použití právneho režimu Obchodného zákonníka je výslovne v rozpore s § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka a zároveň zakladá značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech žalobcu, ktorý sa nachádza v postavení spotrebiteľa. Žalobca napokon zdôraznil, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to bez toho, aby svoj odlišný právny názor náležite odôvodnil, pričom správne zodpovedanie danej právnej otázky by malo zásadný vplyv na správne právne posúdenie veci.

3.3.1. V neposlednom rade je právnou otázkou, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie dovolacieho súdu aj otázka, či „môže súd prvej inštancie, resp. po ňom aj odvolací súd, rozhodnúť o nevykonaní dôkazu, ktorý bol súd povinný sám ex officio zaobstarať a vykonať v spotrebiteľskom spore podľa § 295 CSP bez toho, aby vykonal tzv. Perna test, resp. v rozpore s tzv. Perna testom?“ Žalobca v dovolaní uviedol, že odvolací súd, ako aj súd prvej inštancie, odmietli zaobstarať a vykonať dôkazy nevyhnutné k preukázaniu výšky žalobcovho nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia bez náležitého odôvodnenia, ktoré žalobca na základe výzvy súdu nemohol z objektívnych dôvodov predložiť (t. j. výpisy z účtu vedeného úveru). Žalobca v dovolaní poukázal na ustanovenia § 295 CSP, v zmysle ktorých súd obvykle musí dôkaznú povinnosť za spotrebiteľa suplovať, v dôsledku informačného deficitu, ktorý je pre spotrebiteľa v spotrebiteľských sporoch príznačný, a to aj v prípade, ak spotrebiteľ nepredložil alebo nemôže predložiť dôkazy vlastnou vinou. Žalobca tvrdí, že súdy nižších inštancií odmietli vykonať tieto dôkazy a uspokojili sa so stavom, kedy žalobca výpisy z účtu vedeného úveru nedoložil ani po tom, čo bol na to súdom vyzvaný.

3.4. Dovolateľ navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. Alternatívne navrhol zrušiť popri rozsudku krajského súdu aj rozsudok okresného súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Eventuálne žalobca navrhol, aby dovolací súd rozsudok krajského súdu zmenil tak, že vydá konečný rozsudok v znení navrhnutom na str. 33 dovolania. Zároveň navrhol, aby mu dovolací súd priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania za prvoinštančné konanie v rozsahu 100 % vo vzťahu k výroku I., výroku IV., výroku V. a výroku VI., ako aj nárok na náhradu trov konania za odvolacie konanie (vrátane náhrady trov právneho zastúpenia) v rozsahu 100 % a taktiež aj nárok na náhradu trov konania za dovolacie konanie (vrátane náhrady trov právneho zastúpenia) v rozsahu 100 %.

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu dovolateľa uviedla, že dovolaním napádané rozhodnutie je vecne správne. Navrhla dovolanie odmietnuť alebo alternatívne zamietnuť a priznať jej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie ako celok treba zamietnuť. Odôvodnenie uvedeného záveru je uvedené v nasledujúcich bodoch.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/92/2012, ktoré sú aktuálne aj za súčasnej procesnoprávnej úpravy).

7. Najvyšší súd opakovane vyslovil názor, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na príslušnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015).

8. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/209/2015, 3Cdo/36/2016, 5Cdo/264/2014, 1Cdo/334/2013). Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/348/2013, 3Cdo/319/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú špecifikované v ustanoveniach § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky). Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. V danom prípade žalobca namietal vadu zmätočnosti konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade

uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (pozri sp. zn. 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

12. Dovolateľ v dovolaní vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP odôvodňuje pochybením súdov v procese dokazovania (najmä pri vykonaní a hodnotení dôkazov), keď súdy nižšej inštancie konali v rozpore s § 295 CSP, nakoľko nevykonali, ani nezaobstarali dôkazy potrebné na preukázanie výšky žalobcovho nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia a neposkytli žalobcovi ako slabšej strane čo najväčšiu mieru ochrany jeho práv (bližšie pozri bod 3.1. tohto rozhodnutia).

12.1. K čomu najvyšší súd pripomína, že dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorého si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie skutkových poznatkov (poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávany nárok). Strany boli povinné označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, pričom za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci. O tom, ktoré z navrhovaných dôkazov (ale aj tých, ktoré nie sú navrhované) budú vykonané, prípadne akým spôsobom, rozhoduje výlučne súd, a nie strany sporu (§ 185 ods. 1 CSP). Procesné oprávnenie navrhovať dôkazy žalobca v danej veci aj využil, nebolo mu odňaté. Pokiaľ súdy nižšej inštancie opierali svoje zistenia o vykonané dôkazy, ktoré ale nevyhodnotili podľa predstáv žalobcu, nešlo o postup vylučujúci, či znemožňujúci žalobcovi realizáciu procesných práv priznaných mu CSP.

12.2. Nedôvodnou je dovolacia námietka žalobcu, že tvrdenia súdov nižšej inštancie, že neunesol dôkazné bremeno vo vzťahu k nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, sú nepravdivé, smerujúca k nesprávnemu hodnoteniu vykonaných dôkazov odvolacím súdom, ktorú bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie, (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000), ako aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012) zastávali názor, že ani prípadná neúplnosť, či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli, preto ich treba považovať za naďalej aktuálne. Preto nie je dôvodom zakladajúcim zmätočnosťnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (viď rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017, 9CdoPr/8/2023). Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval ústavný súd a nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

12.3. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v posudzovanom spore nezistil.

12.4. O vadách v procese dokazovania možno hovoriť vtedy, ak súd vychádzal pri rozhodnutí zo skutočnosti, pre ktorú nie je z vykonaných dôkazov podklad, alebo ak považoval určitú skutočnosť za základ svojho rozhodnutia úplne inak, ako vyplýva z vykonaného dokazovania, prípadne ak nezistil určitú podstatnú skutočnosť, ktorá bez ďalšieho z vykonaného dokazovania vyplýva. V danom prípade dovolací súd takéto vady v procese dokazovania nezistil.

12.5. Podstata sporu spočívala v tom, že žalobca sa domáhal voči žalovanej zaplata 4.318,73 eur s príslušenstvom titulom vydania bezdôvodného obohatenia, keď súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobca v konaní nepreukázal výšku bezdôvodného obohatenia, keď sa obmedzil len na tvrdenie v žalobe, že žalovanej uhradil 15.298,73 eur, a preto dospel k záveru, že žalobca procesne neunesol bremeno tvrdenia a ním uvádzané skutočnosti boli nekonkrétne, keďže poukazoval len na znenia zákonov a rozhodnutia niektorých súdov a nepreukázal ani to, kto, kedy a koľko zaplatil a akým spôsobom, na aký bankový účet, teda čo predstavuje ním požadovaná suma 4.318,73 eur. S vyššie uvedeným záverom sa stotožnil aj odvolací súd a rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP.

12.6. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom strany sporu, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok (porovnaj II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010). Dovolací súd v tejto súvislosti akcentuje podstatu sporového konania, v ktorom vždy proti sebe stoja dve strany, ktorých tvrdenia a záujmy sú v zásade protichodné, úloha súdu je práve v tom, aby na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o (ne)pravdivosti tvrdení tej-ktorej strany a prijal právne závery tomu zodpovedajúce. Je teda zrejmé, že jedna strana v spore musí byť vždy tou neúspešnou. Podstata dovolania a jeho dôvodov nemôže byť založená na samotnej skutočnosti neúspechu v konaní a na argumentácii, že súdy mali považovať tvrdenia neúspešnej strany za pravdivé a relevantné. Podľa názoru dovolacieho súdu námietka dovolateľa predstavuje jeho prostý nesúhlas s vyhodnotením dôkazov a vykonaným dokazovaním vôbec a prijatými skutkovými závermi, keď sa dovolateľ bez ďalšieho nestotožňuje hlavne so záverom súdov nižšej inštancie, že neunesol bremeno tvrdenia, čo nepredstavuje zmatečnosťnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

13. Podľa žalobcu súdy nižšej inštancie konali v rozpore s § 295 CSP, nakoľko nevykonali, ani nezaobstarali dôkazy potrebné na preukázanie výšky žalobcovho nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia a neposkytli žalobcovi ako slabšej strane čo najväčšiu mieru ochrany jeho práv.

13.1. Sporové konanie je konaním kontradiktórnym, čo znamená, že tá strana sporu, ktorá z určitej skutočnosti vyvodzuje právne následky, musí tvrdiť skutočnosti a k tvrdeným skutočnostiam predložiť alebo označiť dôkazné prostriedky, inak nemôže byť úspešnou. Posúdenie otázky, ktorá strana sporu je povinná tvrdiť a aký je obsah jej povinnosti tvrdiť, teda kto a aké tvrdenia má uviesť, sa odvíja od hmotného práva. Iným slovom, bremeno tvrdenia je v korelácii s bremenom popretia tvrdení protistrany. To, že CSP chápe bremeno popretia tvrdení protistrany ako samostatnú procesnú povinnosť, vyplýva z § 151, ktoré zakotvuje procesné následky (sankciu) za jej nesplnenie. Nesplnenie povinnosti tvrdiť, resp. nesplnenie povinnosti „relevantne“ tvrdiť (uviesť tvrdenia z hľadiska kvality pravdivé, úplné, podstatné a rozhodujúce, tzv. „substancované“ tvrdenia) má pre stranu sporu procesnoprávnu sankciu v podobe prehry sporu, čo sa prejaví v meritórnom rozhodnutí. Substancované tvrdenie je také skutkové tvrdenie, ktoré je možné subsumovať pod konkrétnu hmotnoprávnu normu a je k nemu možné vykonať dokazovanie. Následkom porušenia povinnosti žalobcu substancované tvrdenie je zamietnutie žaloby bez dokazovania.

13.2. K námietke dovolateľa v tom zmysle, že súdy nižšej inštancie vzhľadom na žalobcu ako spotrebiteľa si mali dôkaz obstaráť (zabezpečiť), dovolací súd pripomína, že žalobca reagoval na výzvu súdu na predloženie výpisu z účtu zo 16. februára 2021 (č. l. 172 spisu) vo svojej odpovedi postojom „prísľubu“, že „... súdom žiadaný výpis z účtu doručí súdu bezodkladne, keď k nemu nadobudne prístup“. Uvedený postoj žalobcu je v rozpore so zásadou „vigilantibus iura scripta sunt“ (práva patria

iba bdelym), ktorá zásada subjekty právneho vzťahu vrátane spotrebiteľa poníma ako emancipovaných jedincov, ktorí sa musia aktívne pričiniť o to, aby ich práva boli rešpektované a chránené, a nie sa spoliehať na eventualitu paternalistického postoja štátu.

13.3. Nie je vecou súdu prvej inštancie, aby za žalobcu obstarával a vykonával dôkazy z vlastného podnetu podľa § 295 CSP (citácia: „súd môže vykonávať aj tie dôkazy, ktoré spotrebiteľ nenavrhol, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Súd aj bez návrhu obstará alebo zabezpečí taký dôkaz“), ktorá možnosť súdu v spotrebiteľskom spore nie je neobmedzená, je limitovaná eurokonformným výkladom § 295 CSP a má byť zameraná na zistenie pôsobnosti smernice ohľadom ustanovení nachádzajúcich sa v spotrebiteľskej zmluve a až v prípade kladného zistenia, súd ex offio vykonáva dokazovanie a posudzuje neprijateľné zmluvné podmienky v spotrebiteľských zmluvách (pozri rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie C-137/08 VB Pénzügyi Lízing Zrt., C-618/10 Banco Español de Crédito alebo C-472/11 Banif Plus Bank Zrt.). Čo ale neznamená, že súd bude suplovať aj povinnosť skutkových tvrdení žalobcu v pozícii spotrebiteľa, osobitne ak je zastúpený advokátom, prípadne vykonávať dokazovanie o každej spotrebiteľom tvrdenej, či nevyslovenej a nenamietanej skutočnosti, resp. za spotrebiteľa dopĺňať skutkové tvrdenia. K čomu dovolací súd pripomína, že podľa CSP súd môže zásadne vykonať iba tie dôkazy, ktoré navrhli strany sporu, čo znamená, že proces dokazovania podľa CSP je vybudovaný výlučne na princípe prejednávacom, kontradiktórnosti konania a koncentračnej zásade. Aj podľa CSP má súd dôkaznú iniciatívu obmedzenú a táto sa presúva na procesné strany. Výnimočne však súd môže (nie musí) prevziať dôkaznú iniciatívu sám a môže vykonať aj tie dôkazy, ktoré strany nenavrhli (tzv. príklon k vyšetrovaciemu princípu), ak je to potrebné pre rozhodnutie vo veci, ale iba v tých sporových konaniach, v ktorých to zákon explicitne umožňuje, napr. spotrebiteľské spory, v ktorých súd môže vykonať aj tie dôkazy, ktoré spotrebiteľ nenavrhol za podmienky ich nevyhnutnosti pre rozhodnutie vo veci, čo nie je daný prípad. Prečo nejde v danom spore o taký prípad zodpovedali súdy nižšej inštancie nasledovne: (...) pokiaľ žalobca v žalobe skutkovo nevymedzil, akých konkrétnych plnení sa domáha, neuviedol kedy k ich úhradám došlo, tak potom žalovaná nemohla kvalifikovane splniť svoju povinnosť vyplývajúcu jej z ustanovenia § 151 ods. 1 CSP a v žalobe neuvedené rozhodujúce skutkové tvrdenia sa nemohli považovať za nesporné. Spotrebiteľ, ako slabšia strana má tiež povinnosť tvrdenia, pričom súd nemôže za spotrebiteľa tvrdiť, resp. dopĺňať skutkové tvrdenia. Na základe uvedeného súd dospel k záveru, že i keď išlo o spor so slabšou spotrebiteľskou stranou, nemohol nahrádzať procesnú pasivitu žalobcu pri plnení takej základnej povinnosti ako je bremeno tvrdenia, pre absenciu ktorého nemohla protistrana adekvátne reagovať a uplatňovať možnosti procesnej obrany. A to zvlášť za situácie, keď žalobca bol zastúpený právnym zástupcom. Žalobca podľa súdu neuniesol v konaní bremeno skutkových tvrdení a neuniesol ani dôkazné bremeno, pretože nepreukázal tvrdené bezdôvodné obohatenie a jeho výšku, a preto žalobu v tejto časti zamietol (bod 15. rozsudku krajského súdu).

14. Z uvedeného vyplýva, že žalobca primárne neuniesol v konaní bremeno skutkových tvrdení, substancované tvrdenia. Súdy ich považovali za sporné a ani vykonaným dokazovaním ich pravdivosť potvrdená nebola. Žalobca teda v konaní neuniesol svoju procesnú povinnosť substancovaného tvrdenia, dôsledkom čoho bol jeho neúspech v spore, ktorý sa prejavil zamietnutím žaloby. Povinnosť tvrdenia strany sporu nevynímajúc ani spotrebiteľa má pritom kľúčový význam a predstavuje jeden zo základných princípov civilného procesu (čl. 8 CSP, procesné povinnosti a procesné bremená). Povinnosť skutkových tvrdení žalobcu spotrebiteľa musí byť zachovaná a dodržaná. Pokiaľ žalobca neuniesol túto svoju povinnosť, nemôže svoju nesplnenú, zanedbanú povinnosť substancovaného tvrdenia zastierať, či zamieňať s údajne nesplnenou, či zanedbanou možnosťou súdu prevziať dôkaznú iniciatívu za neho ako spotrebiteľa.

15. So zreteľom na uvedené dovolací súd uzavrel, že také pochybenia súdov v procese dokazovania vrátane porušenia § 295 CSP, ktoré by znemožnili žalobcovi uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP z obsahu spisu nevyplyva, preto dovolanie žalobcu v tejto časti ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP odmietol.

16. Dovolateľ vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP tiež namietal

nesprávny procesný postup súdov nižšej inštancie rozhodnutia odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie), keď podaným dovolaním napádal rozhodnutie odvolacieho súdu čo do výroku, ktorým „žalovanej priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho aj prvoinštančného konania v rozsahu 100 %“.

16.1. Prípustnosť dovolania proti takémuto rozhodnutiu pre existenciu vady v zmysle § 420 písm. f) CSP konštatoval dovolací súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach (pozri sp. zn. 8Cdo/266/2019, 8Cdo/111/2019, 4Cdo/70/2020, 4Cdo/155/2020, 4Cdo/69/2022, 2Cdo/89/2020 a iné). Rovnako sa k tejto otázke vyjadril aj ústavný súd v uznesení zo 17. septembra 2019 č. k. I. ÚS 387/2019-26 a v uznesení z 15. augusta 2018 sp. zn. I. ÚS 275/2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení ústavného súdu 2018, s. 1270).

16.2. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania a všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v CSP (§ 255 a nasl.). Procesné predpisy, ktoré upravujú rozhodovanie o náhrade trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu.

17. V sporovom konaní sa povinnosť nahradiť trovy konania spravuje predovšetkým zásadou úspechu vo veci (§ 255 CSP) a zásadou zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Len výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa (§ 257 CSP).

18. Každé rozhodnutie súdu, ktorým súd aplikuje § 257 CSP musí byť zo svojej podstaty výnimočným rozhodnutím, prijatým na základe riadneho zváženia všetkých relevantných okolností konkrétneho prípadu a na základe prísne reštriktívneho výkladu § 257 CSP a v ňom obsiahnutej formulácie „dôvody hodné osobitného zreteľa“. Ide o odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP) aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Súd podľa neho nemusí zaviazat' neúspešnú stranu sporu nahradiť trovy konania úspešnej strane, resp. nemusí zaviazat' stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojím zavinením, aby tieto trovy nahradila protistrane. Dôvody hodné osobitného zreteľa ani výnimočné okolnosti zákon neuvádza ani exemplifikatívne a výklad týchto podmienok ponecháva na súdnej praxi. To však neznamená, že tým vytvára priestor na celkom voľnú úvahu súdu.

18.1. V zmysle dnes už ustálenej judikatúry (pozri k tomu napr. uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2MCdo/17/2009, 5Cdo/67/2010, či 3MCdo/46/2012) ustanovenie § 257 CSP nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanom spore neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Ustanovenie § 257 CSP preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania.

18.2. Aj podľa záverov vyjadrených v náleze ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 122/09 je potrebné pri rozhodovaní o tom, či sú splnené podmienky na výnimočné nepriznanie (úplné či čiastočné) náhrady trov konania úspešnej procesnej strane, aby skutkové okolnosti, v ktorých sa vidí naplnenie dôvodu hodného osobitného zreteľa na nepriznanie náhrady trov konania, boli preukázané, a to zo všetkých aspektov, ktoré sú podľa ustálenej praxe všeobecných súdov relevantné. V opačnom prípade môže dôjsť pri rozhodovaní o náhrade trov konania k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 63/2009).

19. Rozhodovacia prax je už dlhodobo ustálená v názore, že pri posudzovaní dôvodov hodných

osobitného zreteľa súd prihliada na majetkové, sociálne, osobné, zárobkové a iné pomery všetkých strán sporu (teda nielen tej strany, ktorú by podľa všeobecných ustanovení zaťažovala povinnosť nahradiť trovy konania, ale aj tej strany, ktorej majetková sféra by bola výnimočným nepriznaním náhrady trov dotknutá). V neposlednom rade je potrebné všímať si aj okolnosti, ktoré viedli strany k uplatneniu nároku na súde a ich postoj v konaní (porovnaj R 24/1964). Nie každú okolnosť, ktorá by aj bola príčinou vzniku sporu, možno považovať za dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý by inak úspešnému účastníkovi konania súd náhradu trov konania nepriznal (porovnaj sp. zn. 4MCdo/2/2008).

20. Dovolací súd v danom prípade nezistil také nedostatky v postupe odvolacieho súdu pri skúmaní existencie výnimočných okolností hodných osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali záver, že jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, resp. odôvodnenie rozhodnutia bolo zmätočné.

20.1. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd zvažoval splnenie podmienok pre uplatnenie § 257 CSP v intenciách vyššie prezentovanej ustálenej rozhodovacej praxe a zohľadnil tvrdenia i postoje strán sporu. Odvolací súd v tejto súvislosti jasne konštatoval, že v prejednávanej veci žalobca nepreukázal, že by mu jeho sociálna alebo majetková situácia znemožňovala žalovanej nahradiť trovy konania. Na aplikáciu § 257 CSP (dôvody hodné osobitného zreteľa), ktorého použitie je možné len vo výnimočných prípadoch, odvolací súd nevidel dôvod a podľa neho takýmto dôvodom samým osebe nemôže byť, že žalobca uzavrel so žalovanou zmluvu o úvere, čo podľa žalobcu preukazovalo, že nemal dostatok finančných prostriedkov (pozri bod 51. rozhodnutia krajského súdu). Vzhľadom na uvedené odvolací súd uzavrel tak, že žalovanej, ktorá mala po zmene výroku VI. napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie vo veci plný úspech, priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho a aj prvoinštančného konania v rozsahu 100 %, nakoľko nezistil dôvody hodné osobitného zreteľa pre uplatnenie možnosti danej ustanovením § 257 CSP nepriznať úspešnej žalovanej náhradu trov konania (bližšie pozri bod 62. rozhodnutia krajského súdu).

20.2. Z uvedeného je tak zrejmé, že odvolací súd za rozhodujúce z hľadiska neexistencie dôvodov hodných osobitného zreteľa v danom spore považoval to, že samotná skutočnosť, keď žalobca nemal dostatok finančných prostriedkov, preto uzavrel zmluvu o spotrebiteľskom úvere, nie je sama osebe dôvodom hodným osobitného zreteľa. Dovolací súd uvádza, že dôvod, ktorým argumentoval žalobca, riešenie nedostatku finančných prostriedkov prostredníctvom úverovej zmluvy, v danom prípade nevykazuje znak výnimočnosti, naopak ide o bežný dôvod. Zároveň z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu možno implicitne odvodiť, že žalobca nepreukázal také (aj aktuálne) majetkové pomery, či osvedčil také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali výnimočnosť aplikácie § 257 CSP.

20.3. Z obsahu preskúmaného rozhodnutia odvolacieho súdu pre dovolací súd nevyplyva odmietnutie aplikácie § 257 CSP ako to tvrdil dovolateľ, či jeho taká interpretácia, ktorá by bola popretím jeho podstaty a zmyslu, či zásad, na ktorých stojí rozhodovanie o náhrade trov konania stranami sporu. Skutočnosť, že žalobca sa s názorom odvolacieho súdu nestotožnil, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o nedostatočnom odôvodnení dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu vo vzťahu k trovám konania.

21. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd môže len konštatovať, že procesný postup odvolacieho súdu, ktorý konal v zmysle ustanovení a zásad CSP, nemožno považovať za porušenie práva žalobcu na spravodlivý proces. Žalobca tak neopodstatnene namietal, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom, resp. nedostatočným odôvodnením svojho rozhodnutia znemožnil žalobcovi uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Dovolací súd považoval podané dovolanie žalobcu namietajúce zmätočnosťnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP vo vzťahu k výroku o trovách konania síce za prípustné, nie však za dôvodné, preto ho postupom podľa § 448 CSP zamietol.

22. Dovolateľ zároveň namietal dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie

súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

22.1. Pre všetky procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“, a to ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna, nie skutková otázka. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú, ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine, ako aj o otázku procesnoprávnú, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení. Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

23. Dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

23.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

24. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, o d vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré, okrem iného, patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (pozri sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/38/2019, 4Cdo/32/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/25/2018, 8Cdo/100/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

25. Postupujúc podľa vyššie uvedeného dovolací súd poukazuje na to, že pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Povinnosťou dovolateľa pri vymedzení dovolacieho dôvodu v prípade dovolania prípustného podľa § 421 ods. 1 CSP je okrem povinnosti výslovne uviesť právne posúdenie odvolacieho súdu, ktoré považuje za nesprávne, aj povinnosť konkretizovať, ako podľa jeho názoru mal odvolací súd konkrétnu právnu otázku správne vyriešiť, a zároveň ak má byť dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, musí dovolateľ špecifikovať ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu s uvedením konkrétnych rozhodnutí dovolacieho súdu, od ktorej sa mal podľa jeho názoru odvolací súd pri svojom rozhodovaní odkloniť (R 83/2018). Iba ak sú všetky uvedené kumulatívne podmienky splnené, môže dovolací súd pristúpiť k

uskutočneniu meritorneho dovolacieho prieskumu, v opačnom prípade dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 447 písm. f) CSP.

26. Dovolateľ v dovolaní vymedzil prípustnosť svojho dovolania s poukazom na § 421 ods. 1 písm. a) CSP ohľadom nesprávneho vyriešenia nasledovných otázok: 1/ „je zmluvná podmienka uvedená v zmluve o spotrebiteľskom úvere, časti I. Základné podmienky, v bode 1. Spracovateľský poplatok, v znení: „Spracovateľský poplatok 189,17 eur/5.699 Sk z prostriedkov Úveru neprijateľná?“, 2/ „je zmluvná podmienka uvedená v zmluve o spotrebiteľskom úvere 31, časti I. Základné podmienky, v bode 1. Poplatok za správu úveru, v znení: „Poplatok za správu Úver: 1,99 eur/60 Sk/mesačne neprijateľná?“, 3/ „je zmluvná podmienka uvedená v zmluve o spotrebiteľskom úvere, časti II. Záverečné ustanovenia, v bode 5., v znení: „Zmluvné strany sa dohodli, že ich vzájomné právne vzťahy sa budú, podľa § 262 Obchodného zákonníka, spravovať podľa príslušných ustanovení Obchodného zákonníka“ neprijateľná?“, 4/ „môže súd prvej inštancie, resp. po ňom aj odvolací súd rozhodnúť o nevykonaní dôkazu, ktorý bol súd povinný sám ex officio zaobstarať a vykonať v spotrebiteľskom spore podľa § 295 CSP bez toho, aby vykonal tzv. Perna test, resp. v rozpore s tzv. Perna testom?“ Ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu s uvedením konkrétnych rozhodnutí dovolacieho súdu, od ktorých sa mal odvolací súd odkloniť, s výnimkou jediného rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5MCdo/20/2009, dovolateľ nešpecifikoval.

26.1. Dovolací súd v súvislosti s otázkou 1/ až 3/ vychádzajúc z obsahu spisu konštatuje, že v posudzovanom prípade sa odvolací súd prioritne zaoberal otázkou, či žalobca preukázal vznik bezdôvodného obohatenia, ktoré malo vzniknúť na jeho úkor z dôvodu poskytnutia spotrebiteľského úveru, z ktorého poskytnuté peňažné prostriedky mal žalobca žalovanej vrátiť s úrokmi a poplatkami napriek tomu, že išlo podľa žalobcu o úver bezúročný a bezpoplatkový z dôvodu existencie neprijateľných zmluvných podmienok. Odvolací súd v tomto smere uviedol: „V danej veci bol spotrebiteľský úver poskytnutý vo forme úveru a žalobca, keďže išlo podľa súdu o úver bezúročný a bez poplatkov, bol povinný poskytnuté peňažné prostriedky žalovanej vrátiť (bez úrokov a poplatkov). Žalovaná poprela tvrdenie žalobcu, že uhradil 94 splátok po 158,75 eur, spracovateľský poplatok 189,17 eur a 94 poplatkov za spracovanie úveru po 1,99 eur, a preto, ak žalobca ani na výzvu súdu zo 16. 02. 2021, aby predložil výpis z účtu, prípadne splátkový kalendár, z ktorých by bolo zrejmé kedy a v akých výškach úver splácal (č. l. 172), neunesol dôkazné bremeno na preukázanie svojho tvrdenia, že žalovanej uhradil 15.298,73 eur. Súd prvej inštancie o návrhu žalobcu rozhodoval na základe skutkových zistení, ktoré vyplynuli len zo žalovanou predloženého čiastočného výpisu z účtu žalobcu, podľa ktorého žalobca od 20. 08. 2009 do 20. 02. 2011 zaplatil žalovanej 19 splátok po 158,75 eur, t. j. 3.016,25 eur, a dospel k správneému záveru, že žalobca nepreukázal, že by sa žalovaná na jeho úkor obohatila, nakoľko jeho povinnosťou bolo vrátiť jej úver vo výške 10.980 eur. Pokiaľ žalobca nepreukázal, že žalovanej zaplatil viac ako 10.980 eur, ktoré jej bol podľa zmluvy povinný vrátiť, rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým zamietol žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia je správne. Až v prípade plnenia žalobcu prevyšujúceho plnenie poskytnuté žalovanou na základe zmluvy o úvere by došlo na strane sa žalovanej k bezdôvodnému obohateniu.“ (pozri body 42. a 43. rozhodnutia odvolacieho súdu).

26.2. Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd zastáva názor, že dovolateľom nastolené otázky v zmysle bodu 26. tohto rozhodnutia (ani jedna z nich) neboli rozhodujúce (kľúčové) pre rozhodnutie odvolacieho súdu, t. j. nejde o otázky, ktoré odvolací súd riešil a na ich vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním, pretože podstatnou (kľúčovou) bola otázka, či žalobca preukázal vznik bezdôvodného obohatenia a uniesol tým bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno. A po zápornom vyriešení tejto kľúčovej otázky odvolacím súdom (aj súdom prvej inštancie), že žalobca neunesol bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno ohľadom vzniku bezdôvodného obohatenia, keď nepreukázal, že žalovanej uhradil peňažné prostriedky zo spotrebiteľského úveru vrátane úrokov a poplatkov (viď bod 26.1. tohto rozhodnutia), vyššie formulované otázky (viď bod 26. tohto rozhodnutia), ktoré naopak predpokladali kladné vyriešenie kľúčovej otázky a súviseli s následným vyhodnotením neprijateľnosti zmluvných podmienok, od ktorých by záviselo posúdenie, či plnenie žalobcu spočívajúce v uhradení úrokov a poplatkov predstavuje bezdôvodného obohatenie, čo nie je tento prípad, nie sú otázky, od vyriešenia ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

27. Nad rámec uvedeného dovolací súd uvádza, že posudzovanie vyššie uvedených právnych otázok sa javí aj ako nadbytočné pre rozhodnutie vo veci z dôvodu, že ak by aj spotrebiteľská úverová zmluva obsahovala nejaké neprijateľné zmluvné podmienky, tieto by nespôsobovali neplatnosť právneho úkonu ako takého, ale spôsobovali by len ich neplatnosť, v dôsledku čoho by bol spotrebiteľský úver bezúročný a bez poplatkov, v danom prípade však v tejto časti došlo k zastaveniu konania z dôvodu späťvzatia žaloby žalobcom (II. v časti určenia, že zmluva o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX uzatvorená medzi žalobcom a žalovanou dňa 30. júla 2009 je bezúročná a bez poplatkov). Navyše sám dovolateľ vzal späť žalobu aj vo vzťahu k poplatkom za správu úveru III. v časti určenia, že žalobca nie je povinný zaplatiť žalovanej jednotlivé splátky vo výške 158,75 eura od splátky 95 (vrátane) až po splátku 120 (vrátane) a jednotlivé splátky mesačného poplatku za správu úveru vo výške 1,99 eur od splátky 95 (vrátane) až po splátku 120 (vrátane) podľa zmluvy o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX uzatvorenej medzi žalobcom a žalovanou dňa 30. júla 2009. Z uvedeného nepriamo vyplýva nelogickosť a protirečivosť argumentácie žalobcu, keď sa na jednej strane domáha posúdenia neprijateľnosti zmluvných podmienok, avšak na druhej strane svojím úkonom späťvzatia žaloby sám indikuje, že nepovažuje posúdenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, ako aj poplatkov za správu úveru za „potrebné“, resp. pre neho významné.

28. Pre úplnosť pokiaľ dovolateľ v dovolaní v súvislosti s treťou právnou otázkou tvrdil, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to od jeho rozhodnutia sp. zn. 5MCdo/20/2009, považuje dovolací súd za potrebné uviesť, že v predmetnom rozhodnutí najvyšší súd posudzoval zmluvnú podmienku ohľadom „dohody“ o aplikácii Obchodného zákonníka, ktorá sa nachádzala vo všeobecných obchodných podmienkach, pričom v posudzovanej veci si uvedenú zmluvnú podmienku strany dohodli priamo v zmluve o úvere, je tak zrejmé, že v tomto rozhodnutí bola posudzovaná odlišná skutková a právna situácia, než je tomu v rozhodovanom spore, preto aj za predpokladu prípustnosti dovolateľom formulovanej právnej otázky by dovolací súd musel dovolanie odmietnuť.

29. K dovolateľom formulovanej otázke 4/, či „môže súd prvej inštancie, resp. po ňom aj odvolací súd rozhodnúť o nevykonaní dôkazu, ktorý bol súd povinný sám ex officio zaobstarať a vykonať v spotrebiteľskom spore podľa § 295 CSP bez toho, aby vykonal tzv. Perna test, resp. v rozpore s tzv. Perna testom?“, dovolací súd uvádza, nasledovne:

29.1. V prípade, ak súd nevykoná určitý, účastníkom navrhnutý dôkaz, je jeho zákonnou povinnosťou v odôvodnení rozhodnutia uviesť, prečo nevykonal navrhnuté dôkazy (rozhodnutie I. ÚS 350/08).

29.2. Uvedený stav potom v konaní generuje možnú existenciu tzv. opomenutého dôkazu. Podľa doktríny opomenutých dôkazov je opomenutým predovšetkým taký dôkaz, ktorého vykonanie má pre rozhodnutie vo veci zásadný význam, avšak vo veci konajúci súd jeho vykonanie bez adekvátneho odôvodnenia nezrealizuje, prípadne jeho vykonanie opomenie bez akéhokoľvek odôvodnenia. Na zistenie toho, či sa o opomenutý dôkaz jedná alebo nie, sa v praxi používa tzv. Perna test (bližšie pozri rozhodnutie Perna vs. Taliansko č. 48898/99 zo 6. mája 2003 a iné).

29.3. Perna test v zásade pozostáva z posúdenia troch nasledovných kritérií aplikovateľných podľa najvyššieho súdu aj vo vnútroštátnom civilnom procese, a to:

1. Či návrh na realizáciu dokazovania je dostatočne odôvodnený a týka sa podstaty veci?
2. Či bol posúdený význam určitého dôkazu a v tejto súvislosti boli súdom poskytnuté dostatočné dôvody, prečo dôkaz nebol vykonaný v priebehu súdneho konania?
3. Či toto rozhodnutie nenarušilo celkovú spravodlivosť konania?

29.4. Posúdenie veci musí v sebe implikovať aj posúdenie relevantnosti navrhovaného dôkazu a poskytnutie dostatočného odôvodnenia súdom. Až nesplnenie si tejto povinnosti súdom by mohlo byť porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, ako dôsledok porušenia práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

29.5. V predmetnom spore o zaplatenie 4.318,73 eur s príslušenstvom a iné však takýto stav nenastal, keďže okresný, aj krajský súd svoje východiská i procesný postup v dostatočnom rozsahu odôvodnili vo svojich rozsudkoch.

29.6. Z vyššie uvedeného tak vyplýva, že vykonanie tzv. Perna testu súvisí s dokazovaním a zistením opomenutého dôkazu a porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, čo dovolateľ v tomto zmysle jednak nenamietal a dovolateľom nastolenú otázku odvolací súd ani neriešil, čo napokon je dostatočne zrejmé z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, preto aj z toho dôvodu uvedenú otázku nebolo možné považovať za relevantnú pre prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keď vecnému prejednaniu dovolania bránilo nesplnenie podmienky jeho prípustnosti z dôvodu, že takáto otázka nebola otázkou riešenou, rovnako ani žiadna zo sporových strán potrebu jej riešenia v konaní nenastolila, či neprezentovala. V danom prípade tiež platí, že dovolateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohol, a tak poskytnúť príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť.

29.6.1. Dovolací súd v súvislosti s uvedeným zdôrazňuje, že z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal, a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť v predchádzajúcom inštančnom postupe (pred súdom prvej inštancie a odvolacím súdom), predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by najvyšší súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho „zákonnú správnosť a spravodlivosť“), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejmá), pretože ju dovolateľ nepoužil a „vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Inak povedané, dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne), hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti.

29.6.2. Pokiaľ teda dovolateľ svoju argumentáciu nepoužil pred prvoinštančným, ani odvolacím súdom, nie je možné naň prihliadať, nakoľko v dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP), v takom prípade dovolací súd nemá právomoc a dovolanie dovolateľa odmietne (obdobne rozhodovacia prax ústavného súdu, napr. II. ÚS 70/2017).

30. So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobcu vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie je prípustné, a preto ho v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

31. Zhrnúc vyššie uvedené dovolací súd uzavrel, že dovolanie dovolateľa v časti namietajúcej zmätočnosťnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP vo vzťahu k výroku o trovách konania je prípustné, ale nie je dôvodné, v ostatnej časti namietajúcej zmätočnosťnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP je neprípustné, čo je dôvod na odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. c) CSP. Ohľadom namietajúceho nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je neprípustné podľa § 447 písm. f) CSP (dovolacie dôvody neboli vymedzené spôsobom uvedeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP), preto v tejto časti je potrebné dovolanie žalobcu odmietnuť. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie ako celok zamietol (§ 448 CSP).

32. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle § 453 ods. 1 v

spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalovanej v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP) tak, že priznal žalovanej voči žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

33. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.